

Skrivuppgift i kursen Dans och Koreografi VT17

Kandidatprogrammet i Danspedagogik (16-19), inriktning folkdans

Olof Modén

170608

Titel på solot:

"Presidenten"

Introduktion

Vid kursens början läste jag många artiklar om Donald Trump vilket ledde till att jag utgick från att solot skulle handla om Trumps uppgång, regim och fall, även om fallet snarare lades till i slutet av processen. Uppsatsen behandlar valen jag gjort samt de idéer, metoder och det rörelsematerial som växt fram parallellt under processens gång.

Översikt över solot

1. Hallingdans. (*Halling efter Per Löf, med Frida Johansson & Henrik Oja*). Introduktion av Trump. Tar på sig hatten för att markera rollkaraktären. Kaxig, armarna upp/ut och flinande leende, blicken på publiken runt omkring och lite hoppig men mer åt det aggressiva hållet med klackarna.
2. Hallingdans. (*Halling efter Per Löf, med Strebers*). Medborgare som är orolig och rädd. Hatten av för att markera rollbyte. Blandat glad och hoppig respektive gång och dyster. Hängande huvud men även huvudet uppåt och uppgiven. Blicken in mot Trump, dvs hatten i mitten.
3. Snurrdans. (*The Wormhole av Hans Zimmer*). Trump vinner valet. Långsamt ökande snurr utan att spotta. Transformation av hans "grab" till att vinna med armarna i luften. Avslutar med mörker.
4. Samhörighets-dans i mörket. Trump börjar regera. Instruerar auktoritärt och diktatoriskt.
5. Rytmdans. Trump fortsätter. Hallingdans till gruppens gång med extra rörelser som ger ljud. Maskinellt ljud med rytmerna, ljud av pengar med nycklarna i fickan.
6. Samhörighets-dans i mörkret. Tagit av hatten. Gradvis, tvetydig övergång till medborgare, ödmjukare instruering och att själv vara med i ringen. Instruerar enkel polska med försteg. (*Frozen Lakes - Långdans från Sollerön, med The North Project & Indi Kaur*).
7. Hallingdans. (*Halling efter Per Löf, med Frida Johansson & Henrik Oja*). Ljust. Medborgare. Dyster gång som upplöses i glad och hoppig. Avslutar med att sparka av hatten så att Trump avsätts.

Folkdans och uttryck

Traditionellt kan folkdansen, och till viss del andra socialdanser, ofta hamna i att uttrycka inåtvändhet, glädje men exkluderande, uppsträckt högfärdighet, gammaldags och löjeväckande, eller enbart den känsla musiken förmedlar. Dansmässigt kan även olika kvaliteter uttrycka till exempel flyt eller stress. Ett mål för mig med solot var att arbeta med olika känslor för att kunna ge andra uttryck än de jag annars ger när jag dansar socialt eller mot någon form av tekniskt ideal. Halling är folkdansens solodans och valdes mest på grund av min dansinspiration. Självklart funderade jag på om en traditionellt manligt kodad dans med hopp och accenter späder på gamla stereotyper men samtidigt valde jag att vända mig mot den genom att låta den klassiska uppsträckta dominanta stilen få representera det onda i berättelsen som ersätts av en mjukare stil.

The Bestseller Code

För att strukturera uppbyggnaden av narrativet kring Trump valde jag att utgå från boken The

Bestseller Code som sammanfattades av Lerigon (2017). Den beskriver en statistisk analys av tusentals romaner och jämför de storsäljande med resten. Av de faktorer som kändes relevanta för dans översatte jag till vad det kunde innebära för mitt solo. Att ha få ämnen samt ämnen som folk är rädda för och som är i konflikt med varandra var bra. Ämnena "närhet" och "president" som jag valde var bra ämnen, medan till exempel dans inte var det. Starten skulle presentera karaktärerna och konflikten, ge förståelse och nyfikenhet, och sedan följas av en växlande emotionell rytm. Genre var oviktigt, men akademiskt språk gav litterära priser och journalistiskt språk gav bästsäljare vilket jag tolkar som att mer vardagliga rörelser som att gå borde vara med och att det borde vara något lättsmält som kanske till och med alla kan vara med på. Titeln skulle visa en karaktär och vara i bestämd form. Karaktärer skulle gestaltas istället för att beskrivas och listan med ord som ofta användes i de lyckades verken fick bli min startpunkt när jag undersökte dans med olika känslor.

Känslor, uttryck och karaktärer

Innan handledningen med Peter Mills (2017) filmade jag när jag dansade i olika känslotillstånd. För att komma i stämning försökte jag sätta mig in i de olika känslorna och tänka på situationer som skulle kunna leda dit. En del känslor eller tillstånd var tydligare och enklare, t. ex. glad, ledsen, varm och utmattad, clownaktig, acceptans, rädsla, aggression eller att dö, medan andra blev mer komplexa i sitt uttryck. Kärleksfull kunde se mer bara glad ut, frusen lite lik ledsen, nyfiken kunde se förvirrad ut och avsky var lite mer lik arg. Förvånad, lovande, tryckande, behövande och kontrollerande såg inte så intressanta ut och närhet var svårt. Orolig ledde till en mer flexibel kropp och med huvudet uppåt såg mer ut som uppgivenhet medan nedåt såg ut som grubblande. Vissa av rörelserna i halling kunde i sig ge uttryck för känslor, exempelvis hopp och studsighet som uttryckte glädje. Vi noterade även att tydliga byten kunde vara bra, även om plötsliga känslöförändringar i sig kunde vara intressant, och jag valde senare att låta en keps eller hatt markera rollkaraktären, vilket förstås är en koppling till hattsparkandet som är hallingendansens mest kända karaktärsdrag. Eftersom starten är så viktig för hur ett verk ska tolkas (Burrows, 2010) valde jag att börja med själva hattbytet och sedan göra flera täta byten för att visa att det rör sig om olika karaktärer.

Under senare handledning (Puloch, 2017) fick jag även tips om att värma upp inte bara kroppen utan även känslorna och att söka mer inspiration från till exempel dramatiken om hur de visar känslor genom kroppspråk, vilket jag dock inte hann studera vidare och utveckla något praktik för. Hon poängterade även blickens roll för att förmedla känsla, samt huvud, händer, ansikte, tyngd, tonus och det fysiska som händer i mig och som kanske märks tydligare när musiken var av, till exempel andning och kvaliteten i stampar. Framför allt blicken, minen, armarna och hållningen fick vara del i uttrycket av den överlägsna Trump jämfört med den oroliga medborgaren medan hopp fanns med hos båda, dock med mer åt det aggressiva hållet hos Trump. Jag ville ett tag även ha med gradienter och övergångar och förändring av känslor under varje del men det var nog inte så

framträdande. I slutändan var det betydligt färre känslor eller tillstånd med än de jag testade innan för att göra historien och karaktärerna mer tydliga. Bland annat en rädslo driven rasistisk Trump-supporter valde jag bort för att tydligare ha bara två roller som växlade ganska ofta genom hattbytet. Är dansen rätt språk (Burrows, 2010) för att förmedla känslorna som är en del av narrativet jag önskade? Det var oavsett inte ett val för mig att inte dansa men framför allt för delen med gemenskapen i mörkret var dansen ett ypperligt språk.

Humor

En ytterligare aspekt som inte är så vanligt förekommande inom folkdans är humor och ett sätt att jobba med humor är att genom repetition och annat bygga upp förväntningar och sedan bryta mot dem. Till slut blev det bara ett kort sådant inslag i slutet när jag avslutar konflikten genom att sparka hatten av Trump, med referenser till hallingdansens hattsparkande, men där hatten alltså ligger på burken på golvet istället för högt upp på en pinne.

Snurrande och flow

Folkdansen är oftast monoton med repetitiva rörelser framåt eller runt och känslan när kropparnas interaktion och gemensamma rörelser bara flyter på utan ansträngning kan bli magisk. Detta flyt relaterar Lisa Janbell till i sin workshop om flow och trans (2017). Jag ville ha med ett sådant moment där jag, förvisso själv, snurrar allt snabbare och där jag utforskat olika rotationssteg, balans, fördröjning i kroppen, huvudet, bröstet och armarnas position, tyngd och kraft.

Transformation, divergent tänkande och autentisk rörelse

Om nu hallingdansen blev mer som ett score med improvisation och fokus på olika känslor så utvecklades snurrdansen och rytm-dansen genom att jag genomförde samma moment många gånger. Förutom själva snurrandet använde jag mig av transformation och divergent tänkande (Adami, 2017b) för att se vad som kunde bli av Trumps grabbade näve. Rytm-dansen blev en kombination av halling och body percussion som efter upprepning och autentiska rörelser (2017b) ledde till nya kombinationer som jag senare valde att ta med i solot. Med mer personlig vana ifrån improvisation utifrån scores valde jag att några delar skulle ha mer satt material, vilket blev dessa två moment.

Musik och rytm

Under en frågestund med Linda Adami framkom det att ingen någonsin efterfrågat en musiker till sitt koreografiska framförande, vilket upplevdes mycket märkligt eftersom dans kan skapa så mycket tillsammans med musik och speciellt då båda aktörerna är levande. Frånvaron av musiker gav mig inspirationen att utvidga hallingens accenter med body percussion där ljuden fick utgöra stommen i musiken istället accenter, men där händerna och fingrarna ändå fick vara släppta och svänga och träffa enligt folkdansens stil. Body percussion verkar annars mest vara häftigt när flera

interagerar. Jag insåg tidigt att rytmerna passade bäst utan musik eller med bakgrundspuls från publikens deltagande och det visade sig sen bli mer jazziga rytmer vilket ändå matchade med folkmusik-boombox-mixen under långdansen. Rytterna skulle annars föra tankarna till maskiner och fabriker medan nycklarna som studsade i fickan och som senare gradvis anslogs skulle ge en hint om pengar som klirrar. Inslaget minskade dock när finbyxorna inte var lika lösa som träningsbyxorna. Val av skor gjordes mest med tanke på rytmernas ljud och scenen valdes för att den var tillräckligt stor, nästan helt mörk och med halare golv än i sal 10. Låtarna jag valde upplevdes olika av studenterna under handledningen, där hoppig dans kunde få Johansson & Ojas halling att låta mer positiv. Strebers version upplevdes som dyster medan det för mig, i den kontext jag lyssnat på, snarare kändes humoristiskt när baktakten framträdde. En intertext som jag bara får acceptera är risken att också göra någon form av fusion med folkdans och samtida metodik till just Halling efter Per Löf med tanke på street-halling-experimentet som gjordes på åttiotalet och som idag ses som löjligt på nästan alla sätt (SVT, 2017), förutom att just halling-låten är riktigt bra.

Samhörighets-dans, performance och gemenskapsevenemang

Just för klassens skull ville jag att mitt solo även skulle innebära en upplevelse av deltagande och att vara med i en enkel dans. Mörkret passade bra in i narrativet och att ändå hitta varandra och lösa uppgiften skulle ge en samhörighet. Låten är egentligen en långdans med andra steg men det kändes för svårt att förmedla i mörkret på så kort tid. Med det expanderade koreografibegreppet (Redbark-Wallander, 2017) skulle kanske egentligen en folkdansfestival kunna ses som en bästsäljande koreografi som folk årligen vallfärdar till för att där i organiserad form delta och röra sig runt på dansgolvet till live musik. Kanske att olika typer av performance- och gemenskapsevenemang är nyckeln för scendanskonsten att nå en större publiken och att få en stillasittande publik att bli mer deltagande. Cecilia Roos förklarar att dansaren idag arbetar experimentellt och gränsöverskridande (Petronella, 2013). Rörelseutforskandet, metodiken och koreograferandet inom den samtida danskonsten kan utföras oavsett genre även om vissa genrer är mer konservativa. Föreställningar med utgångspunkt i folkdans kanske kan ses som nyskapande inom sin genre och samtidigt ses som traditionella inom en bredare dansvärld.

Pedagogisk koreografi

Att använda mig av pedagogik i solot innebar att jag precis som inom undervisningen måste ha flera reservplaner och vara beredd på oförutsägbara händelser. Jag hade ett precist manus för vad jag kunde säga men var redo att kunna anpassa det efter situationen och använda tiden som det behövdes. Att inte kunna testa mer än två gånger på handledningen med halvklass innebar förstås en utmaning. Något jag ändå provat fram på egen hand var själva bytet från gemensam tretakt i tystnad till att anpassa takten till låten när den satte igång. Eftersom det kunde bli problematiskt valde jag en omstart för att börja om direkt på 1an i musiken. En sak jag anade under handledningen med

halvklass var att ringen kunde bli för liten men jag uppskattade ringens diameter till 6 m under första delen och 3 m under ringdansen och hoppades att helklass skulle räcka. Under solot tyckte jag ett tag att jag såg att några i ringen inte riktigt nådde och gjorde ringen ytterligare mindre men borde utökat den igen för jag fick inte själv plats för alla rörelser och moment i rytm-dansen utan fick avbryta och gå vidare i materialet. Gällande tillgänglighet så var tanken att ringdansen skulle ha fungerat även med rullstolsbundna deltagare. Att undervisa i mörker var även för mig ett sätt att prova hur det skulle vara om jag eller deltagare inte hade tillgång till synsinnet.

Tvetydighet

Samhörighets-dansen har många möjliga tolkningar och Linda Adami uppskattade och uppmuntrade tvetydigheten som uppstod när det dels var skönt att bli tydligt vägledt men samtidigt otäckt att bli ledd av någon man inte vill ledas av (Adami, 2017a). Gradvis lät jag rollkaraktären via rösten och instruktionerna växla mellan det auktoritära och det ödmjuka. Jag valde att inte utmana gränserna, till exempel som om deltagarna uppmanats att slå på varandra för att få fram ljud och accenter, men kanske att folk följer med längre än de skulle vilja bara för att de följer regler eller ledare, och det är nog samma inom politiken och samhället. Andra tolkningar till scenen kan vara att personerna ledde varandra i blindo, utan fakta, och bara följde efter varandra och kände sig trygga i det.

Repetition

En del av processen var att jobba med repetition av rörelsematerialet för att lära känna det och kunna improvisera kring det men också för att repetera tills något nytt dök upp som kändes mer intressant (Petronella, 2003). Under handledningen med Zoe Puloch (2017) diskuterade vi det intressanta i att låta samma repertoar eller moment upprepas fast med olika känsla för att notera mindre förändringar. Flera förändringar kan annars utmana publiken mer (Burrows, 2010).

Repetition och ordning kan också vara ett sätt att skapa mening eller möjlighet till meningsskapande bland oordningen (Ölme 2017). I det slutliga solot blev hallingen upprepad tre gånger till två olika låtar och med olika känsla och dels före mörkret och dels efter.

Narrativ som metod

Eftersom jag valde att utgå från ett tema var det inspirerande att söka rörelser och material, börja utforska dansen samt se vad som skulle kunna passa in och hur temat skulle kunna anpassas efter materialet som började utformas. Men om det nu gick lättare att komma igång på det sättet kände jag någonstans i mitten att narrativet också gav en inriktning som var mer mot produkt än process. Till exempel upplevde jag att det jag hittade i min undersökning också måste passa in och att jag då lätt sökte efter det eller förkastade idéer för att de inte passade in. Och i den konflikten upplevde jag mig redo att överge narrativet för att låta processen leva och för att kunna vara friare och motstå influenserna (Parkinson, 2009, Hay, 2000). I slutändan fick ändå narrativet vara kvar och sista

dagarna knöt jag ihop säcken och bestämde vilka delar som skulle visas efter varandra på ett sätt som också logiskt passade med narrativet.

Tid

Under handledningen med Linda Adami (2017a) beskrev hon en önskan om att samhörighetsdansen skulle pågå längre och hon har ofta under improvisationslektioner påpekat att man bör stanna i en rörelse och utforska den och smaka på den (Adami, 2017b). Att vara längre tid i mörkret tillsammans med andra ger upphov till tid att fundera och själv skapa sig en bild och tolkning av vad som pågår och hur det relaterar till narrativet. Även friare processer kan ju ha mål i form av tidsgränser (Parkinson, 2009) och när det närmade sig slutet av kursen insåg jag dels att jag gärna hade undersökt känslorna under dansen mer och dels att delarna jag samlat och som jag även delvis ville repetera under solot tillsammans tog längre tid än de 10 min som var solots övre gräns. Efter klippning blev det ändå 10 min till slut varav åtminstone hälften i mörker och med halling tre gånger men bara en vända med snurrdans.

Utvärdering

Tvetydighet kunde uppstå under samhörighetsdansen utifrån min roll som president Trump eller oppositionsmedborgare. Samtidigt tillät tiden i mörkret förhoppningsvis reflektion och tolkning. Men kontexten spelade också in eftersom hälften av åhörarna hade tagit del av handledningen där jag berättade om min konstnärliga idé och testade moment i praktiken. Min nyfikenhet på vad folk kände kopplat till mitt användande av min pedagogiska praktik i solot ledde mig till att även göra en utvärdering i form av feedback-lappar medan deltagarna hade upplevelsen färsk och innan de hann prata med varandra om den. Dessutom knöts trådarna ihop då min glasburk för feedback-lappar passade precis som huvud åt Trumps hatt och som centrumpunkt i mörkret.

Feedback-lappar: Vilka känslor upplevde du i mörkret?

Var du med på Olles handledning någon gång? Svar: Nej

- Glad. - Trygghet. - Följsamhet, lugn. - Gemenskap, överleva, samhörighet. - Jag kände mig trygg eftersom alla är friends. - Förvirring, förväntan, förundran. - Samhörighet, rofyllt men pepp. - Ansvar inte bara om mig men om alla andra också. United. - Samhörighet, tillförsikt, tidslöshet, trygghet, lugn. - Trygghet, mysigt, gemenskap. - Lite förvirring, men trygghet. Inte varit med på handledning, men kan nog tänka mig att vara med några gånger till.

Var du med på Olles handledning någon gång? Svar: Ja

- Det kändes skönt att dansa i mörket, spännande. - Glädje, förväntan, bra!! - Gemenskap och lite rädd. - Sammanhang. Gruppens styrka. Trygghet. - Jag funderade på om jag skulle gå emot din vilja och stå kvar utanför. - Summer night around a bonfire. Inte hela tiden med i slutet men mest

iallafall. - Rädsla. - Jag kände mig trött, det var skönt att slippa se. - Det var konstigt men roligt.

Tolkning

I min strävan att inte bli för tydlig och enkelspårig med narrativet och att inte bli för teatral valde jag att tona ned ena karaktärens aggression, rädsla och minspel som jag ett tag hade med. Jag tog heller inte med några ljudklipp av Trump utan tydligaste referensen till honom var själva titeln "Presidenten" och att när jag hälsade välkomna så poängterade jag att det var kul att det kom fler på mitt solo än på de andras, trots att det uppenbart inte var så. En dryg, lite överlägsen karaktär och en näve som grabbar tag i tomma luften räckte nog heller inte för att föra in tankarna på Trump. Enligt lapparna så har de flesta upplevt trygghet och samhörighet. Däremot har en del av deltagarna i gruppen som även var med på handledningen nämnt negativa känslor som är rimliga utifrån temat som de kände till. Några under handledningen hade känt obehag av att styras så konkret av en auktoritär ledare. Rasmus Ölme (2017) väckte frågor om kommunikation: Vad som är lyckad kommunikation? Är det verifierbart? Förstår folk mitt solo? Fick de igång sina tankar? Är alla tolkningar lika värda? Vem har kunskapen? Hur mycket ansvar har åskådaren och koreografen? Att här ha en publik där ca hälften känner till mer än andra hälften gjorde det mer spännande att inte ge all information till hela publiken utan att hellre låta ena hälften få möjlighet till en friare tolkning. Även om nu kursen och solot hade en deadline och en uppvisning så var utvärderingen ett sätt för mig att ändå låta processen fortsätta vidare, till skrivuppgiften och till framtida arbeten med koreografier.

Slutord

Min upplevelse är att det var lärorikt och intressant att få tid och möjlighet att jobba med en koreografi under längre tid, få handledning, och få låta processen leda en dit det blev. Det var även spännande att se hur olika de andra solona blev och likheterna mellan en del av dem. Exempelvis såg jag element av både halling och snurrande i de andras danser men även användandet av publiken på olika sätt, upprepning, humor, att låta skeenden ta tid, känslor och narrativ. Att skriva om sin egen process, idé och metodik innebar också en utmaning då jag insåg att kopplingarna mellan olika delar av koreografin och källorna snarare bildar ett sammanvävt nät samtidigt som de behövde sträckas ut och presenteras i linjär form och därmed förenklas och leda till upprepningar eller förlorad komplexitet. Hur det gick för huvudpersonen i koreografin vet vi nu men hur det kommer att gå i verkligheten får framtiden utvisa.

Referenser

- Burrows, Jonathan (2010). *A choreographer's handbook*. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge, (240 s).
- Hay, Deborah (2000). *My body, the Buddhist*. Hanover N.H: Wesleyan Univ. Press (sid 4-8, 16-19).
- Parkinson, Chrysa (2009). *Self Interview on Practice*, www.vimeo.com/26763244 (2014-03-06).
- Petronella, Anna & Roos, Cecilia (red.) (2013). *Material of Movement and Thought: Reflections on the Dancer's Practice and Corporeality*. Stockholm: DOCH Dans och cirkushögskolan, (sid 11-24).

Refererade lektioner och handledningar

- Adami, Linda (2017a). Handledning. 170510.
- Adami, Linda (2017b). Workshops i improvisation. VT 2017.
- Janbell, Lisa (2017). Workshop. 170504.
- Mills, Peter (2017). Handledning. 170509 och 170511.
- Poluch, Zoe (2017). Handledning. 170515.
- Redbark-Wallander, Ingrid (2017). Föreläsning. 170419.
- Ölme, Rasmus (2017). Workshop. 170411.

Övriga källor

- SVT (2017). Flugor av SVT: Jösse Halling breakers uppträder i Solsta café (original från mitten av 80-talet). <https://youtu.be/fnOwvA1vKOc>. Youtube 170608.
- Lerigon, Pia (2017). *Pias skrivtips: så skriver du en bestseller*. (Referat av *The Bestseller Code*, av Archer, Jodie & Jockers, Mathew L., 2016). <http://www.pialerigon.se/2017/04/10/pias-skrivtips-s%C3%A5-skriver-du-en-bestseller-36027761>. 170608.